

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea séu speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru **anuncle** si alte comunicatiuni de interesu privatú — se raspunde câte 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretu scaziutu. Pretulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

Ése de dóue ori in septemana: **Joi-a** si **Domec'a**; éra candu va pretinde importantia materieloru, va ési de trei séu de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
 pentru Austria:
 pe anu intregu 8 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 4 fl. v. a.
 „ patrariu 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainetate:
 pe anu intregu 12 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 6 fl. v. a.

Pesta, in 20 noemvre 1872.

„P. Lloyd,” campionulu principale alu Ministeriului magiaru de astadi. celu-ce-lu representu si apera pre acest'a facia de lumea cea mare straina, in nrulu sen de dominec'a trecuta, vorbindu si elu, intocmai ca si noi, de faimele ce se respandescu despre schimbári in ministeriu, se sprime in nisce cuvinte, pre cari nu potemu sé le trecemu cu vedere. Elu serie:

„Nu o schimbare in intregu séu in parte a ministeriului e, ce nóa ni se impabe de lipsa intre imprejurárele de facia, pre câtu timplu adeca elu se bucura de spriginirea maioritatiei in Dieta: trebuint'a nóstra este aceea, ca toti membrii guvernului sé conlucre seriosu si cu energia, pentru ca candu-va o data se medicóscá o administratiune suferibile.”

Acésta oftare si recunoscintia a oficiosului organu ministeriale si de partita, este cea mai aclatante satisfactiune pentru noi.

Au nu noi, din capulu locului totu acést'a am pretinsu, au nu noi totu de aceea ne-am plansu, ca adeca administratiunea tiei este nesuferibile sub domni si dupa sistem'a de astadi! Au nu noi totu meru am aretatu, cum acésta rea, in tóta privint'a hotiesca sistema, vatemala, demoralisédia, degrada, indigna, instraina si infuria poporatiunile si impinge statulu in periclu, spre prepaste!

Apoi, cá dóra chiar acést'a este cauza, pentru carea noi, ca ómeni onorabili si patrioti adevérati, ne-am pusu in opozitiune cu acestu guvern, si pentru carea noi am pretinsu si pretindemu, cá omu cu sentiu adevératu de dreptate si de ómenia, nu póte sé se alature acestu guvern si sé-lu spriginésca; cáci a-lu spriginé, e a-lu sustiené pre calea nemoralei pre care a apucatu in administratiunea tiei; a-lu impinge totu mai departe pre calea coruptiunei, pre calea prepastei!

Dar „P. L.” merge inca mai de parte in marturisirile sale, in satisfactiunea ce ni-o dá; elu inca dúoue mari adevéruri recunósce re spicatu, o data, cá la noi ministrii nu se punu dupa capacitate séu calificatiune, ci cá — buna óra, dlu ministru Tisza L. s'a numitu la comunicatiuni fora cunoscintie de specialitate, dupa placerea dlui c. Andrassy! — alta: cá la noi „lipsesce legatur'a intrinseca intre guvernatori si intre cei guvernati, lipsesce sentibilulu reportu intre cei de susu si cei de diosu, lipsesce acea coatingere si alipire morale, care nu se póte realisé, de cátu printr'o buna administratiune.”

Dupa astfelu de marturisiri ce ni se facu din insasi cas'a guvernului, in faci'a lunei, — noi de nou strigámu acusandu: *acésta stepanire magiara derima tier'a, demoralisédia si nefericesce popórale; si — toti cáti o spriginésca si sustienu, se facu partasi de vin'a si de respunsabilitatea ei!*

Dlu reportariu alu nostru de la dieta, celu-ce in siedint'a casei representative de alta-ieri se affá de facia, ne incredintédia cá, desl acésta siedintia nu tienú de cátu o buna óra, — ca a prezentatu tumultu si scandale destule pentru cea mai de diosu cárciuna — pe unu anu!

Nici intru acésta atitudine asiatica nu ii intrece nime pre domni stepanitori ai nostri!

Mai la vale, la loculu séu, dámu o descriere a sceneloru intemplate, asiá pre cum — intru interesulu loru au facut'o foile ungueresoi, adeca mai multa moderata, de cátu dóra esagerata.

Noi din parte-ne de multu am predisu, cá acesti domni ai nostri, cari pe intrecute iubescu in cele mai sacre interese morali ale nóstre, pan' intr'atát'a se inselbatescú in acésta navala ferósa a supr'a nóstra, in cátu la urma, candu pre noi ne vor crede destulu de dripi la pamentu, de sburdarea pasiunei vor sarí unii a supr'a altora si se vor sugrumá si sfasiá unii pre altii!

S'au mai veditu astfelu de spectacole cumplite si intre ferele salbatice, si intre ómenii selbatee.

Dar — nici nu se potea alt'a asteptá — dupa toulu foiloru magiare de 5—6 luni in cóciá. Numira de o suta de ori, directu si indirectu, celái si lotri pre ministri, reactionari si tradatori de patria si natiune; si — la tóte acéstea ministri nici nu se spelara prin judecata, nici nu se retraseru de la putere, ci — crediura cá e destulu a desminti cáte o data prin organele loru oficiale si de partita, si asiá continuara a merge mai de parte pre acési cale!

Firesce deci, cá publiculu celu mare totu mai multa trebui sé devina la credint'a, cumca intr'adeveru ministrii, si a nume dlu c. Lónyay, despre a carui inavutire se respundescu faime fabulóse, intr'adeveru — fura si defrandu tier'a! Potu apoi sé fia dd. ministri cei mai onorabili ómeni, cáci opiniunea publica érá preocupata in contra-li si — lucrulu o data ael ajunsu, numai ocaziunea buna lipsea, pentru ca conflictulu sé prorumpa in celu mai scandalosu modu! Ocaziunea — alalta ieri fá cautata si scósa de peru — de acolo, unde nime n'ar fi crediut'o, si — blamagiulu pentru ambele párti, pentru intregu constitutiunismulu magiaru, érá desclinitu pentru contele Lónyay este colozal!

Asiá cuprindu lucrulu si unele foi ungueresoi. „M. Ujság” de astadi serie — tienendu in vedere partitele din Camera: „A peritu si umbr'a de respectu reciprocu, autoritatea guvernului s'a derimatu si diosoritu in pulbere; si acésta nu este victoria pentru nici o partita, ci este o perdere semtita pentru patri'a intréga. — Si dlu Lónyay cere, cauta satisfactiune! Dar tiei cine va dá satisfactiune pentru acele multe rele, de urmári neprecalculabili, pre cari i le-a causatu guvernulu lui Lónyay?!”

Dupa noi, numai repasirea ministeriului — de o parte, si disolvarea Dietei de alt'a ar fi in stare a reabilitá intru cátu-va magiarismulu blamatu in ochii lunei. Éta pentru ce.

Ministeriulu de facia — tóte ca tóte, dar un'a nu póte negá, cá la alegeri a comisu, si respective a suferitu a se comite cele mai urite abusuri si chiar hotii de dreptu, de unde partit'a, maioritatea sa in Dieta — e si remane o falsificare a opiniunei publice; de unde urmédia cá — ori-ce satisfactiune i-ar dá acésta partita din incidintele atacului lui Cernátonyi si a atátoru altoru atacuri din partea stangei, acea satisfactiune ar fi lipsita de valórea morale, absolutu necesaria pentru atare scopu. De alta parte alegeri viitórie nu mai póte fi permisu sé se faca sub conducerea si influint'a sa, déca este ca viitóri'a camera sé se pronuncie a supr'a invinuiriloru grave ce i se facu, si sé-lu reabilité in ochii tiei.

Din acéste consideratiuni logice si morale, déca dnii astadi la putere ar dá cátu de pucinu pre logica si morala, ar trebui neaperratu sé se retraga si sé staruiesca pentru unu ministeriu provisoriu, compusu din tóte partitele, buna óra cu Sennyey, Ghiczy, Csengery, Irányi si altii asemenea barbati onorabili de capacitate si de patriotismu necontestabile, si prin acést'a sé se eleptuiesca nóuele alegeri.

Dupa noi, si credemu dupa minte si dreptate, numai o dieta astfelu creata, ar fi calificata d'a aduce o judecata competenté a supr'a politici si conduitei guvernului de astadi si eventualmente a-i dá acéstaia absolutiulu reabilitatoriu.

Dar — nu credemu cá domni de la putere sé aiba consciint'a si tar'a morale, ca sé propuna acestu espediinte Domnitoriulu, ci ei vor cautá ér sé-si carpésca cumva ruptur'a cu — mamelucii loru — buzi de tóte. —

Am amintitu la rondulu nostru despre conflictulu ministeriului cislaitau cu Diet'a din Tirolu. Dupa ce acelu conflictu se perena prin aceea, cá Diet'a prin nefacisiera maioritatiei la siedintie — deveni neposibile si trebui incheiata: acuma necesurile ministeriului par' cá vor sé se sporésca din Dietele Galitiei si a Carintiei, colo prin polonii, ici prin slovenii, cari — dupa-ce pe temeiulu promisiuniloru facute de ministeriu, pana acuma spriginira politic'a aceluia, acuma ajunse a se convinge, cá acele promisiuni au fostu numai o manevra si cá, pre candu polonii si slovenii asteptau implinirea aceluor promisiuni, domni ministri in ascunsu lucrú tocmai pentru de a li subsepá bas'a essistintiei loru autonome, dreptulu de alegere si representatiune din dietele tiereloru in parlamentulu centralu. Este adeca dejá afora de tóta dubietatea, cá guvernulu centrale lucrú le unu proieptu de lege pentru alegeri directe in Reichsrath, prin care lege dd. nemti centralisatori spera a o duce si ei acolo, unde se affa astadi magiarii, adeca ca sé paralisedie si eschida din legelatiunea centrale pre tóte elementele de alta natiunalitate! Nu incape indoiéla cá nemti vienesi au profitatu de la magiari si a nume de la dlu c. Andrassy, carele dimpreuna cu organele sale destulu a predicatu celoru din Viena cá — cum sé pacalésca si respective despoie de drepturi pe popóra; dar — pare-ni-se cá o s'o patiesca si invetiatorii, si invetiacei!

Mai de unadi „Wanderer” din Viena a duse din Berlinu scirea, despre o nóua aliantia defensiva si ofensiva, intre Prusso-Germania si între Italia. Acésta aliantia ar avé scopulu, ca — ori-ce atacu alu Italiei din partea Franciei, Prusso-Germania sé-lu considere de. casu de resbelu între sine si Francia, si de asemenea, ori ce atacu alu Franciei contra Germaniei, Italia sé-lu considere de resbelu in contra sa. Pre langa acést'a insa Italia la armare sé tienu in vedere si pre Austro-Ungaria, adeca: mesurile ei sé fá combinate si in contra acésteia.

Multi sunt cari credu, multi cari nu credu acésta aliantia. Cei-ce o credu, o splica cá, Germania incepe a se teme tare de devoltarea si poft'a de resbunare a Franciei; Italia érási, de o paete se teme si ea de Francia — pentru Roma si pentru nepasarea sa sub resbelulu trecut, de alta parte — speculédia la tienutulu Tridentului, la Istria si alte párti italiene din Austria. — Noi, ca diaristi, luámu cunoscintia de acésta fama, ca romani, dupa legile inimei mintei romane, nu potemu sé o credemu. —

O vorba cu liberalii magiari.

I. Déca noi am urmá manier'a fratiloru magiari de la condeiu, mácar si a celoru mai culti dintre ei, ar trebui — dupa cele ce avemu sé dicemu si sé constatámu in acestu articlu — sé-lu intitulámu: „perfid'a magiara”, séu — „farseismulu liberaliloru magiari.” Nu vremu insa sé-i necagimu cu expresiuni aspre, cáci si asiá argumintele nóstre, vocea adevérului si a dreptatei, are sé-i dóra destulu! Pentru cá — acolo au ajunsu liberalii magiari pre calea loru retacite, pusilanime si natiunale eschisiva, in cátu reactiunea stá sé li mance capulu, si ei totu nu au ochi si urechi, n'au inima si pricepere, de cátu numai pentru alu loru cercu restrinsu de interesu, alu loru scopu utopicu!

Si totusi ei, liberalii magiari, se mira cá — strainii, adeca barbati invetiati si popórale de alte limbe — nu ii

iubescu, nu au incredere in ei, nu-li se alatura! Dar lucrulu este pré naturále; cáci — nu tóta lumea este orbita de egoismulu loru natiunale celu nemarginitu; ci din contra, tóta lumea este indignata de orb'ia, — ca sé nu dicemu de sclintiturele loru.

Atát'a ca de introductiune, catra cari mai adaugemu numai, cá asta data specialminte „Hon.” organulu principale alu liberaliloru, adeca alu opozitiunei magiare moderate, este de alu carui cuprinsu, intru interesulu adevérului, suntemu constrinsi a ne ocupá.

In nrulu 261 alu acéstei foi din 12 noemvre, dlu Gregoriu Moldovanu, colaboratore lui „Magy. Polgár” din Clusiu, din punctulu séu de vedere patrioticu si natiunale, vine a face unu atacu greu partitei romane natiunale si a nume si Albinei. Dsa, fratele nostru din taber'a magiariloru liberali, vorbesce despre „propagand'a” si despre „press'a” romana. Indemnu la acést'a i dede, precum spune, fói'a periodica „La confederazione latina,” ce apare in Campidoglio, in mediloculu Italiei, si carea si-ar fi facutu de problema, a agitá pentru „frangerea intipuiteloru cátusia de statu ce astadi ne léga,” si crearea prin rescóla, prin sange, a unei unitati latine, adeca a unui statu nou, carele sé impreune pre toti romanii. Acésta ideia si tendintia ar armá mai vertosu maneje junimei nóstre, pentru ca aceea, candu va bate ór'a mantuirii, sé incépa resbelulu de mórté si viétia!

Vine apoi dlu G. Moldovanu si se plange, cá articlii agitatori din „La confederazione,” diaristica nóstra natiunale — in locu sé-i tréca nu vederea, dupa „Romanulu” din Bucuresci ii reproduce, si astfelu — vedi bine, invenina spiritele. Se provóca la „Albina” si la „Gaz. Trans.” cari — dice, cá i vor dá dreptu!

Observámu aci in data cá, nu pricepem, in ce intielesu ne face dlu Moldovanu onórea d'a ne citá ca sé adevérimu cea-ce denuncia dsa?!

Noi — nu ni aducemu a minte, sé fimu reproducu asemenea articli in fói'a nóstra si — abiá pare-ni-se o data, de multu, am luatú cunoscintia de essistintia si de tonulu acelei foi!

Ér déca este ca noi sé facemu marturia despre cele-ce se affa publicate prin alte foi, apoi marturi'a cea mai deplina insusi dlu Moldovanu si-o póte dá, citandu acele foi si cu nrú loru respectivi; — déca o data i-place sé face pre denunciantele fratiloru sei naintea unui tribunulu strainu, tribunulu — in proprietele sale interese de netolerantia natiunale — si acusatariu si judecatori!

Dar dlu Moldovanu merge in „Hon” mai departe, si ni spune cá — unde propagarea de atari idei affa locu mai vertosu. Aci amintesce pre aceia, cari „cu starea faptea de astadi nu sunt indestituti,” si pre aceia, cari „dorescu vinde carea reului — nu din intru, ci din afora.” In fine totu aci spune publiculu magiaru cá, in patri'a nóstra essistu si de aceia, „cari sunt invapaiati pentru acele idei si tóte dilele vietii si-le intrebuintédia pentru realisarea loru.”

Intr'adeveru frumósa descoperire! Pana acuma publiculu nostru se dedase a intielege astfelu de lucruri de la strainii, de la inamicii de mórté ai romaniloru si a nume de la ómeni de categori'a unui Bogatti! Se vede cá liberalismulu magiaru are aceasi morala. —

Déca este verb'a de cei ne'ndestuliti cu starea de astadi a lucruriloru, apoi — dupa tóte mandre si frumóse, câte am

cetitu de la dlu Moldovanu in „M. Polg.“ credemu a fi îndreptățiți a-lu numără si pre dsa, cu noi dimpreuna, in acea categoria; — ér déca e vorb'a de cei-ce do-rescu vindecarea reului din afora, — credemu că dlu Moldovanu va află pré naturalu, ca — cei ce tóte au încercatu pentru vindecarea reului a casa, si — dóra s'au convinsu, că aci nu este vindecare, — nainte d'a desperá de vindecare, s'o mai astepte sè din afora. —

Nenaturalu ar fi — precum credemu că si dlu Moldovanu ni va concede, ca — imbiandu-se vindecarea reului a casa, cine-va s'o respinga si sè merga a-o cautá in strainatate!

Credemu că suntemu intru atât'a de acordu. Dlu G. Moldovanu va binevoi a recunósce îndreptătirea distinctiunilor nóstre. Si asiá numai inca un'a, ade-veratu cam mare si importante, si — am terminatu cu domni'a-sa, — pentru ca sè trecemu la amicii si aliatii sei.

Dlu Moldovanu scrie: „Déca vom aruncá o privire fugitiva a supr'a stá rii de cultura materiale si spirituale a romanilor, vom aflá că acestu poporu este seracu materialminte si spiritualminte.“

Am tradusu pre cătu se póte de vorbalu si — marturisimu că — ér ne dóre asprimea judecátií fratelui nostru din taber'a opozitiunei magiare.

Nu este, sè binevoiesca a crede dlu Moldovanu, nu este poporul nostru tocmai seracu, nici materialminte nici spiritualminte, celu pucinu nu este mai seracu de câtú poporul magiaru, secuiu, slovacu, rutenu si serbu: *apesutu si mal-tratatu este elu, si despoiatu de dreptulu d'a dispune elu insusi de poterile sale, pentru desvoltarea sa.*

Mai seracu si materialminte si spiritualminte este elu, poporul romanu, decâtu clasele cele protegiate de susu, cele privilegiate, cari de secle se ingrasiá — materialminte si spiritualminte, din sudorile si averile popóraloru impilate.

Deci — deductiunea ce dlu G. Moldovanu o face — din premis'a sa citata, cumca adeca, este pecatu de Ddieu a amblá dupa astfelu de utopii, óresi cum a risipi poterile pentru scopuri ne-ajungibili de „romanismu“, in locu de a starui aici in patria pentru vindecarea reului, pentru cultur'a si luminarea si bunastarea poporului, — acésta deductiune 'si perde tóta valórea; pentru că — la ce alt'a stáruimu noi cu totii, de cătu la emanciparea poporului din jugulu clase-loru privilegiate, pentru ca sè fia in stare a se îngriji elu insusi de desvoltarea sa materiale si spirituale, pre carea despotii sei, impreuna cu liberalii magiari, pururiá au impededat'o si o impedece si astadi! Ce alt'a este caus'a opozitiunei, luptei nóstre politice?!

Dlu G. Moldovanu imputa greu pres-soi romane că — nu se ingrisesce de miser'i'a poporului, de vindecarea doreriloru lui materiali si spirituali, ci propaga ideile romanismului.

Acést'a — dupa noi — e vócea falace a fariseismului magiaru. Cu acestu argumentu apetosu, acésta frasa prósta, vreu liberalii magiari sè amagiésca lumea. Ei, domnii magiari, cei-ce d'o mîia de ori ni-au respicat'o si de cinci ani o practica in celu mai positivu modu, cumca — mai voiescu sè péra tóte, sè péra patri'a, de cătu sè nu fia *mugiara, un'a, mare si nedivisibile*, sè péra chiar ómenime, de cătu sè nu esistie *magiarismulu egemonu si eschisivu*; — ei, ale caroru tendintie eschisive de magiarismu tocmai sunt caus'a miseriei nóstre materiale si spirituale; — ei, cari cu elementulu si nesatiulu magiarismului loru cuprindu si confisca tóte favorurile vietiei de statu, tóte functiunile si posturile decidiétorie, tóte venitele si lefele cele mari; cari in acésta patria comuna facu legi numai intru folosulu magiarismului, redica cu diecile institute de invetiamentu, creara pana si o universitate in Clusiu, in mediloculu romanilor — *numai pentru magiarismu*, in-ghitu atáte stipendia de statu, din pung'a comuna, *numai pentru magiarismu*; cu unu cuventu, cari — pentru scopurile magiarismului, nu de as-

tadi, nu de ieri alalta-ieri, ci de secli-tieniu in jugu si in orb'i'a nesciintiei maiortatea popóraloru patriei, — ei, autorii si sustienetorii miseriei nóstre materiale si spirituale, ei au, si numai ei potu sè aiba fruntea, d'a ni imputá de retacire *romanismulu si de a ni vorbi de negrigirea intereselor materialu si spiritualu ale poporului nostru!*

Dar — despre dlu Gregoru Moldovanu nu suntemu in stare a supune, că domni'a sa sè nu pricepa intimulu naturale necsu între *naturalitate si cultura si bunastarea materiale*; nu suntemu in stare se credemu, că dsa n'ar vedé, cum *chiar romanismulu nostru naturalu este caus'a pentru carea dd. magiari ni imputa deca in totu modulu cultur'a si desvoltarea*; nu suntemu in stare a intielege, cum dsale nu-i plesnesce in ochi fariseismulu ace-lora dupa cari si intru alu carora inter-resu dsa se scóla a supr'a nóstra cu denunciatii si imputatii atátu de grele si ne'ntemeiate!

Óre dlu Moldovanu sè nu véda că tocmai magiarii sunt, cari intru interesulu magiarismului loru eschisivu mergu pana a denaturá tóte, a falsificá logic'a, a mistificá principale, a scelinti mintile! Ei sunt — singuri sub sóre, cari intru interesulu magiarismului loru au facutu pana si lucruri — dupa conceptulu loru *imposibili, au magiarisatu* — pre cătu ajunge influinti'a loru, *cosmopolitismulu si franc-masonismulu*, — au facutu „*cerculu pa-tratu*“ si „*veriga de feru din lemn!*“ Si dlu Moldovanu poftesce ca noi sè ne la-pedámu de *romanismu!* Dlu Moldovanu sè nu pricepa, că a ne lapedá noi de romanismu, este a *renunciá la cultura*, la desvoltare, la progresu, este a trece din *miseria* — la *nulitate*, — din miser'i'a ce ni-au creat'o dd. magiari, la nulitatea ce ni-am decreta-o noi insine; cu unu cu-ventu, este a ne sinucide ca nisce ómeni miserabili!

Séu dlu Moldovanu sè tiena dóra si elu, casi fantastii de dd. magiari, magiarisarea romaniloru si a popóraloru ne-magiare preste totu — de posibilu? Am fi procopsitu!

Nu, domnule si frate Moldovanu, domniloru magiari, nu este cu potintia; elementulu magiaru, cele 5 miliónu de suflete, multu sunt pré slabe, decâtu sè fia in stare a preface in magiari pre cele 10 miliónu de nemagiari; chiar déca toti magiarii, pana si copíii din fasie, s'ar imprasciá printre nemagiari pentru de a-i preface pre acestia; mai curendu s'ar preface ei in slavi, romani si nemti, decâtu acestia in magiari!

Dar veti dice: *Ei bine, déca e asia, de ce ve plangeti si ve temeti de magiarisare?*

Nu, domniloru, nu de magiarisare ne plangemu, ci de — *prósta tendintia a domniloru magiari spre magiarisare*; si — nu de magiarisare ne tememu, ci de *impedecarea de cultura, de incurcarea ideiloru si demoralizarea spiritelor, si astfelu de — instrainare*, prin care toti, cu totu cu patri'a comuna — suntemu espusi celui mai mare periclu, pericluului de nimicire! — Déca astadi popórale sunt serace, si prin ele patri'a comuna este remasa in cultura si desvoltare — materiale si spirituale, — a cui altui'a este vina, de cătu a *domniloru magiari*, cari — pan' la 48, pentru interesele loru aristocratece si feudali, ér de la 1861 pentru megiarismu desclinitu, au negrigitu naintarea si ajutorarea cul-turei poporului.

Séu — unde sunt institutele de cul-tura sciintifica si industriaria, pe cari de 11 ani ni le-a redicatu dnii magiari din sutele de miliónu ce tragu pre totu anulu de pre tíera? Rusine sè li fia liberaliloru magiari, ce se dicu asia, si nici candu nu si-a redicatu vócea sè ni spriginésca propunerile si cererile nóstre pentru cul-tura, ci din contra, pe întrecute cu mamelucii guvernului ni le-au combatutu si respinsu, in dieta si in diaristica, — astfelu in cătu, plini de amaritiune tre-bue se marturisimu, că — numai acuma vedemu cu cătu mai bunu, mai amicu, ni-a fostu in acésta privintia *absolutis-mulu lui Bach*, de cătu constitutiunalis-

mulu si liberalismulu domniloru ma-giarii!! —

De aceea noi — *numai in roma-nismu, in romanismulu onestu si seriosu* mai vedemu remediulu de vindecare a reului, aducerea domniloru magiari la resonu si interesarea romaniloru pentru desvoltare si cultura, materiale si spiri-tuale; — de aceea noi sustienemu si pre-dicámu, că romanulu reu, romanulu ce nu se interesédia si incaldiesce de roma-nismu, ci lucra pentru *magiarismu*, face celu mai perfidu servitiu patriei comune, intereselor de esistintia ale ambeloru natii!

Atát'a la adres'a fratelui nostru G. Moldovanu; la a lui „*Hon*“ in nrulu vii-toriu. —

Scandalu ne mai pomenitu in par-lamentulu magiaru.

Pesta, in 19 nov.

Sub acestu titlu vinu astadata, dle Redactoru, a-mi face reportulu dietalu, despre siedintia casei reprezentative din 6/18 noemvre, in carea se petrecura scene ce sémna mai multu a càrci-uma de cătu a legelatune.

Au mai fostu scandale in parlamentulu magiaru si scene selbatece si caracteristice pen-tru decadint'a morale a unei tieri, dar in amin-tit'a siedintia s'a pusu corona tuturor'a!

Abiá se deschise siedintia si se trecu pe-ste formalitátele indatinat si se presentara unele petitiuni si se insinuara unele interpelatiuni, — éta se scóla dlu ministru Dr. Pauler de la jus-titia si respunde la interpelatiunea de mai de unadi a Tabli Csernátony, in privint'a unui jude de la Tabl'a regia, cu numele *Battagliarini*, carele nesciindu limb'a magiara, face referadele pre nemtia. Ministrulu spune că acelu jude este numitu pentru *Fiume* si litorálulu croatu, la propunerea Banului Croatiei, dupa unu pactu speciale, si asiá numai de nevoia i s'a concesu referat'a nemtiesee, nefiindu altcum posibilu.

Dlu Csernátonyi, cunoscutulu diurnalistu magiaru opozitionalu, omu fórte patimasu, — facendu-si reflexiunile sale a supr'a desluciri-loru ministeriali, la calcáiu se espeptorá in con-tra ministeriului că — *nu este destulu de ma-giaru*, nu se ingrisesce destulu de sustinerea suprematiei magiare. Apoi de odata trecu la mi-nistrulu-presiedinte, redicandu imputatiuni a su-pra-i, cari — daca ar fi numai pre diumetate adeverate si s'ar poté dovedí cu documinte po-sitive, contele Lónyay, n'ar avé locu in fruntea regimului, ci — pre banc'a acusatiloru, pentru d'a dá séma tieri despre ceea ce se respandesce d'unu timpu incóci, cumca elu si colegii sei re-dica palate gigantice, cumpera mosi de mii de jugere si gramadesce miliónu preste miliónu, — precandu tíer'a in manele loru seracesce! In urmatóriele dámu lectoriloru nostri o icóna a celoru petrecute — dupa reporturile foiloru unguresci.

„Cum stámu noi astadi, care este situa-tiunea nóstra?“ — întreba dlu Csernátony cu vóce tremuranda de indignatiune. — „Interesele nóstre materiale sunt astfelu de ruinate, in cátu ministrulu de finantie, pentra ca sè póta platí pre ampioiati, a trebuitu sè cersiésca si sè se umilésca pre la institutele bancariloru, a tre-buitu sè vinda actiuni de drumuri de feru, cari erau posesiunea statului. (Tumuldu in stang'a.) „*Preste totu — ce este ide'a fundamentale a politiceii lui Lónyay? Senguru numai aceea, ca sè redice palatu preste palatu, nu este si nu póte fi chiamarea si scopulu ministriloru!*“

La aceste cuvinte, in intréga cas'a se nasce unu teribile tumultu. Mamelucii din drépt'a sunt indignati si nespusu de iritati, in cátu unii au paresitu sa'l'a, altii alérgau ca nebuni cari in catro! éra stang'a centrale si cea estrema striga: „*Asiá e, dreptu are!*“ Din drépt'a éra si resuna: „*La ordine, la ordine!*“

In acésta larma si confusiune si caote, Ló-nyay se scóla mai de multe ori, dar nepotendu ajunge la cuventu, de necasu si inversiunare dá cu pumnii in mésa. Faci'a sa e galfeda ca cér'a si totu tremura de iritatiune. — In fine presie-dintelui *Percezel Béla* succede a molcomi in cátu-va spiritele, si apoi pacóstea sa 'lu pune de provóca pre Csernátonyi: *ca sè-si esplice cu-vintele in urma rostite.*

Csernátonyi: „Bine, voi a me esprime mai lamuritu, că — dupa parerea mea, in Un-garia fie-cine are dreptulu de a se inavuti, dupa potintia, ministrii insa n'au dreptulu d'a se inavuti si imbuiá, óaci acést'a dá ansa la sus-piciu. Aici stá insa lucrulu cu totulu altmintreli.“

Tíer'a devine totu mai seraca, dlu ministru-presiedinte — totu mai bogatu si mai imbuiatu!

Tumuldu infricosiatu se repetiesce. Mi-nistru presied. Lónyay sare din fotelulu seu si cu semne de infricosiata derangiare se întóree catra deputatii din jurulu seu. (Strigári din drépt'a: „*La ordine, la ordine!*“) O vóce din drépt'a: „Cu ce dreptu se aducu aci nainte astfelu de lucruri?“ — O alta vóce din stang'a respundiendu, dice: „*Cu acelasi dreptu, cu care de pre banc'a ministeriale se facu daraveri séu specule!*“

Imputárele si atacurile, din drépt'a si din stang'a, cine le audiá, trebuiá sè se créda intr'o adunare de pilaritie.

Csernátonyi continua: *Presiedintele casei m'a provocatu a-mi interpretá cuvintele; acést'a o facu. Si fiindu că nu sum unu omu, care vré sè dica mai multu, de cátu ce scie, mai de-chiaru că, daca mi-ar stá la dispositiune do-cuminte positive, „negru pre albu“, despre neonestitatea si siarlataneri'a ministriloru, nici unu minutu n'asi intardiá a ési in publicu cu ele. Eu nu suspencionedi, cu mi spuiu nu-mai opiniunea despre *fabulós'a imbogatire a ministrului Lónyay*; eu dicu acést'a fora frica, si nimica nu me póte oprí d'a-mi spune acésta parere a mea in faci'a tierii.*

Dupa câte-va observári ale ministrului Pauler, presiedintele *Percezel* dá cuventulu con-telui Lónyay pentru „*observare personale.*“

Lónyay se scóla. Iritatiunea ce l'a cu-prinsu in decursulu discursului lui Csernátony, nu l'a paresitu inca. Statur'a sa nalta si poterica érá casi gignita. Cu budie albe si tremurande dechiaru, că nu in cauza personale vre sè vorbésca. Elu vre sè vorbésca despre acea sistema de suspiciunare, carea se intro-duce si va rúiná intregu parlamentarismulu magiaru. In scourtulu seu discursu, vócea de repetite ori denegá servitiulu si érá asi regusitu. La unele frase se parea c'o sè erumpa in la-cremi. Elu sè sprimá:

Contra manierii, contra suspiciunárii, ce unii ar dorí a o familiarisá in acésta casa, mi redicu cuventulu. *Contra atacului insusi, uni-culu meu respunsu este: Despretiulu!* (Apro-bári in drépt'a; reprobári si larma in stang'a.) Unu omu ca dlu deputatu, alu carui trecutulu nu voui a-lu desvalí, de la mine, ca de la unu omu are si-a agonisitu averea prin lucru si pastra-re, nu póte capeté altu respunsu, decâtu — *des-pretiu!* Eu deja nainte cu 30 de ani am avutu o rola politica, pre atunci, candu dlu Csernátonyi a comisú fapte, despre cari amiculu meu *Bittó*, ca martore oculariu ar poté comunicá multe curioase. De altmintre, stim'a catra acé-sta camera me constringe, a enuciá, ca alta data, candu se vor vorbí aici astfelu de lu-cruri, sè se detraga cuventulu cuventatorului. (Aprobári in drépt'a.)

Respansulu ministrului ca si candu ar fi toratu oleu in focu! — Csernátonyi plecá ca-pulu casi urdic'a palita candu Lónyay citá pre *Bittó* de martore aleu fapteloru sale din trecutulu. In acésta dispusetiune replicá densulu lui Ló-nyay si dise: „Eu vreu sè vorbescu cu tóta linisece si fora passiune. Astfelu, potu dice lui Lónyay, cu sange rece, că respansulu meu la disprietulu seu nu póte fi altulu, decâtu — *dis-prietulu meu!*“ Despre aceea ce a disu dsa in privint'a trecutului meu, nu pronunciu nici o sentintia, ci intrebu pe intrég'a partida a dreptei, cu deosebire in sa pre fostulu presiedinte *Soms-sich*, lasandu sè judece toti ómenii de ómenia: „*daca unu omu onorabilu si de caracteru solidu vorbesce in tonulu cum a vorbitu contele Lónyay?*“

Acésta intrebare ér produse unu nespusu tumultu. Provocatiunea la *Soms-sich* a mai ur-catu iritatiunea. Acést'a, dupa discursulu lui Csernátonyi, érá impresoratu de numerosi de-putati. Lónyay inca a venitulu la elu provocandu-lu a se dechiará. *Soms-sich* se indoiá. De pre gesticulatiunile sale se vedece că nu este ple-catu a respunde la provocatiunea lui Lónyay. Nóna intetire din partea acestuia si a deputati-loru de pre langa sine. Intréga camer'a priviá a supr'a grupei, — scen'a a devenitu greu na-liviscitória!

Deputatulu *Banó* vré sè vorbésca, dar' nu póte s'ajunga la cuventu.

Col. *Ghyczy*, pentru a pune capetu uritei situatiuni, propune a decide ordinea dilei pen-tru siedintia viitória. (Tumuldu asurditoriu.)

Intr'aceea *Soms-sich* se capacitá neconte-nitu din partea lui Lónyay si a aderintiloru lui. In fine se scóla si face urmatori'a declaratiune: „Eu am numai atát'a de disu, că despre aceea ce se vorbesce aici, nu unu individuu singuru, ci cas'a intréga este competinte a judecá!“

In iritatie generală și într-o confu-
siune babilonică striga președintele *Perczel* că
— „*ceștiunea e rezolvită*”. Siedința viitoare va fi
vineri. Încheie ședința! — Apoi se redica și
eșa afora adunarea urmandu-i grupe dis-
putandu. —

Iritatiunea ce a domnit în casa, s'a plan-
tatu și pe strada. Deputatii se intruniau a de-
sea și comentau cele intemperate. Fain'a cumca
Lónyay naintea mai multor deputati ar fi de-
chiaratu că-si va depune portfoliul, — se res-
pandese iute ca unu fulgeru; ea afa pucina
credința. Se dice că deputatul *Bánó* ar fi fa-
cutu propunerea pentru unu votu de blamu
contra lui *Csernatonyi*, și pentru a discute acé-
sta propunere precum și în alte privința, pre
marti în 19 nov. clubulu deakianu a tîenutu
ședința, éra c. *Lónyay* s'e fia petrecutu lungu
timpu la tat'a *Deák*, carele diace morbosu în patu
— apoi s'e fia mersu afora la *Gödöllő* la Regele.
Firese că va fi cerutu svatu mai antaiu de la
Deák, parintele nefericitulu și de tîera ruina-
torulu dualismu, apoi va fi mersu cu svatulu
la — Imperatul! —

Pro statu notitiae!

Dlu *George Baritiu*, în celu mai prospectu
nru alu „*Transilvaniei*,” vine a dá multime de
date interesante despre viét'a și pitianiele bra-
vulu *Avramu Iancu*. Frumosu și laudabilu este
cum dlu *Baritiu* scie și are curagiulu d'a trage
la critica și d'a pronunția cea mai agera sen-
tintia a adevérului — în cătu pentru trecutu;
în cătu pentru presinte, dsa este mai viguros
întru a condamnă pre cei ce-lu critica și con-
damna în asemenea mod. De aci ni splicăm
că dlu *Baritiu* nu pot' s'e tréca cu vederea nici
acésta ocaziune, pentru d'a dovedí de nou că,
cum se pricepe — (sén dóra tocmái nu se pri-
cepe) dsa la politica. Elu scrie despre timpulu
de la 1850 pan' la 52, candu romanii prin pe-
titiumi, proteste, memorande, ardiintie la mo-
narchulu — se trudiá a esi în vre-una parte
din caotele în care se aflau, că — „pre acestu
terenu inamicii romanilor erau maestri na-
asemenatu mai mari de cătu ei. Recadiuti
de atáta amaru de timpu de la actiunea poli-
tica, partea cea mai mare a romanilor facea
politica totu cu acea maioritate copilarésca, cu
care o facu mai multi romani transilvaneni și
ungureni pana în diu'a de astadi, politica care
d'á cu bat'a în balta, buna óra ca și „*Albina*.”
— Seraca lume! Cum inbetranim, fora ca s'e
ne și intieptim; cum invetiám și scim
multe, fora s'e pricepem măcar cele de
tóte dílele! Lasa, dle *Baritiu*, că alții vor fi
chiamati a judecă despre politic'a noastră, cea
d'á cu bat'a în balta, alții mai pucinu legati de gl'á
defectulu cresceri lor, și — ce mai scii! póte
că aceia vor constát cumca am datu pre pu-
cinu cu bat'a în balta, căci déca damu mai
multu, mai barbatesce, dóra n'ajungea s'e stag-
nedie ap'a în balta și s'e produca miasmele ce
atátu de multu ni bantue viét'a și impedece
lupt'a natiunale! Noi dicem: Totu insulu în
sfer'a sa, și cine va fi în stare a-si creá mai
mare sfera pentru activitate spre acelasi scopu,
acel'a de buna séma va fi incoronatu de celu
mai mare triumfu alu succesulu, măcar de nu
l'ar pricepe de feliu multi óarbatí invetiati ca
dlu *Baritiu*. —

Timisióra, în 6 noemvre 1872.

Déca luám în considerare că cătu de in-
deretru este limb'a romana în desvoltarea sa
omnilaterală—facia de cele lalte limbe europene
culte, și déca avem numai unu picu de amóre
catra dulcea noastră limba materna, nu potemu
s'e nu ne interesám de sustienerea unei socie-
táti, ce si-a propusu crearea unui factoru carele
jóca atátu de mare rola pre terenulu cultivárii
limbei, precum este teatrulu.

Cugetu că dorim, de a audi și la noi din
cócii de Carpati sonandu limb'a romana pe
tribuna teatrulu, este generalu; și fiindu că
caus'a infintandulu teatru din cócii de Car-
pati este caus'a tuturor romanilor, este
caus'a culturii mai nalte a natiunii romane:
sum convinsu că nu este romanu cu inima și
sufletu, carele s'e nu se interesede de activita-
tea societáti pentru fondulu teatrulu romanu.

Pentru aceea credu că-mi implinescu o
stricta detorintia, candu vinu a aduce la cuno-
scința marelui publicu alu Albinei, docurgerea
adunárii generale a acestei societáti, carea se
tîenú în 30 și 31 octomvre în Timisióra.

În 30 oct. la 10½ óre, apatiósaj sala a
protopopulu *Dreghiciu* erá indesata de óspeti,

între cari cei din afora de la tîera erau mai bine
representati, ce e o dovéda, că publiculu nostru
se interesede de totu ce este natiunale. Din
partea comitatulu societáti presentandu se se-
cretariulu ei, dlu *Josifu Vulcanu*, cetesce o
epistola a preșidintulu societáti *Josifu Hodosiu*
prin jcareá acest'a 'si escusa absinti'a din
caus'a unui morbu, și fiindu că si vice-presie-
dintele lipsia, provocá adunarea spre alogerea
unui preșidinte ad hoc, de unde dlu Dr. *Pavelu*
Vasiciu fú alosu cu aclamatiune.

Dupa ce deschise preșidintele ședinți'a,
dlu *Pavelu Rotariu* luá caventulu si cu multa
insufletire și dibacia aretandu necesitate de a
cultivá pre langa cele lalte ramuri ale sciintiei
și art'a teatrulu, și deci necesitate fundárii
unui teatru natiunale pentru Austro-Ungaria,
salutá adunarea în numele romanilor din *Te-
misióra*.

Dupa ce se alesera 2 notari ad hoc, începe
dlu *Iosifu Vulcau* a aretá crescerea cassei so-
cietáti de la adunarea din Satu-mare pana
acuma, incurgendu preste 600 fl. astfelu în
cătu fondulu societáti de prezentu se urca pre-
ste 16,000 fl. care dare de séma se luá cu ma-
re placere spre cunoscința.

Acum, în sensulu programulu se alesera
3 comisiuni, și adeva: un'a de 5 membri pen-
tru revisiunea cassei; un'a de 5 membri pen-
tru inscrierea membrilor noii, și un'a éra de 5,
la carea sunt a se inscrie cei-ce în diu'a ur-
matória ar avé vr'o propunere.

Dupa acésta dlu *Josifu Vulcanu* cetesce
unu operatu despre necesitate scenei teatrale
pentru cultivarea limbei, și cu atát'a s'a finitu
ședinți'a prima. —

În ședinți'a din diu'a urmatória, dupa au-
tenticarea protocolulu se cetesce telegramo
salutatórie din *Satmaru* și *Lugosiu*; urmédia
apoi referatele comisiunilor esmiae de ieri.
Resultatulu a fostu, că cass'a societáti s'a aflatu
în ordinea cea mai buna, și că la comisiunea
pentru inscriere de membri noii s'au inseris;
2 cu căte 100 fl. de membri fundatori, și preste
40 de membri pre 3 ani cu căte 6 fl. pre anu.

Dupa acésta veni pre tapetu propunerea
dlui *Pavelu Rotariu*, pentru infintarea unui
comitetu filialu în *Timisióra*, cu scopu de aduná
colecte în favórea fondulu teatrulu, care pro-
punere fú primita cu unanimitate.

Venindu la rondu defigerea loculu și
timpulu pentru adunarea generală în anulu vii-
toriu, la invitarea facuta prin dlu *I. Bartolo-
meiu*, s'a alesu *Caransebesiu* și diu'a de 16
aprilie 1872. Ne mai fiindu alte obiecte de des-
batutu, dlu advocatu *Vincentiu Popu*, într'o
cuventare mai lunga si fórté nimeritu, multiam
apoi si dlu *Iosifu Vulcanu* adunárii în numele
comitetulu, pentru zelulu cu care s'a portatu
facia de acésta causa, si cu atát'a s'a finitu sie-
dinti'a. — Sér'a s'a arangiatu unu balu si con-
certu în favórea fondulu pentru teatru, despre
care va urmá. —

Aliosiu, în Banatu, noemvre 1872.

(Inca unu parastasu pentru fericitul erou
natiunale de la 1848/9 *Avramu Iancu*, și
— manifestatiunile poporulu.) Precum mai
prin tóte comunele locuite de Romani adevérati
și cu o inteligința nede degenerata, și la noi în
sant'a biserică din *Aliosiu* s'a tîenutu cu tóta
solemnitatea parastasu pentru în Domnulu ador-
mitulu martiru natiunale *Avramu Iancu*.

Diu'a de 14/26 octomvre a fostu destina-
ta pentru acésta trista serbatóre natiunala, și
fiindu în aceasi și serbatóre cuvioșe *Maice*
Parascheva, parastasu s'a celebratu dupa fini-
rea santei liturgie, la care au functiunatu
preotii nostri toti trei fiindu de facia poporu
fórté numerosu. *)

Dupa finirea ceremonilor îndatinat,
dlu preotu *Demetriu V. Mihaila* rostí de pre
amvonu o cuvëntare întru memori'a și glori'a
repausatulu mare erou romanu, introducendu-o
cu: „*Iancu*, eroulu celu vestitu, regele munti-
loru, prefectulu generalu alu legionilor Romane
de la 1848/9; *Iancu*, sufletulu și inim'a popo-
rulu Romanu; Luptatoriulu pentru dreptulu și
libertatea poporulu romanu, martirulu popo-
rulu romanu, a repausatu și nu mai este între cei
vii! Elu s'a mutat la lacasiurile cele ceresci;
memori'a lui insa remane pentru totu de un'a în
inim'a noastră a Romanilor sel. sel.

În acestu modu dlu preotu *Dem. Mihaila*

*) Én ganditi-ve nițelu, dloru preotii si bunilor sa-
teni din *Aliosiu*: cum óre se potrivește, a cantá mari-
rea lui *Iancu*, ér candu sunteți chiamati a vi dá voturile,
a vi alege reprezentanti, atunci a stá cu totii langa
acei'a pe cari *Iancu* îi-a combatutu, cari pe *Iancu* 'lu
urescu din sufletu?! Hei, hei, domniloru si fratiloru! Nu
óre astelina trebuie s'e ve tîena lumea de Romani din bu-
die, si de dusimani vóá insive dupa fapte?! — *Red.*

a continuatu, storcendu lacrima neinterupte
din ochii ascultatórilor. Nu sciu déca s'a mai
celebratu unu asemenea parastasu unde-va cu
atát'a pietate și dorere!

Întreaga acésta diua pre poporu nu-lu mai
audiai vorbindu, de cătu de fie-iertatu *Iancu*,
povestindu-si unulu altuia căte scia séu audise
despre luptele și suferintiele lui, pentru binele
Romanilor, pentru de a-ii mantú pre acestia de
jugulu, de অপারিলে strainiloru; apoi toti in-
cheiau cu ofteara din inima: „*Ddiu bunulu*
sé-lu ierte!“

Éta, onorate Publicu, inca o dovéda des-
pre aceea că, poporulu nostru, unde elu lucra
de liber'a voia a sa si nu este amagitu séu silitu
de nimenea, scie a pretiui, și adóra chiar pre
barbatii sei, cari se lupta și se sacrificia pentru
binele seu, pentru dreptate! si — potu incre-
dintiá, că poporulu ori cătu este elu tîenutu de
simplu, scie si cunóce tórté bine pre acei bar-
bati, cari cu abnegatiune de sine, cu sacrificia,
și batjocuriti și ocariti pana si de ai sei, totu
lucra ne'ncetatu pentru poporu, pentru a nu-lu
lasá préda inimiciloru lui seculari. Cunosce po-
porulu nostru de pre la sate fórté bine si pre
apostolii mincinosi, pre siarlatani, cari sub
masc'a de nationalisti, 'si vindu sangele, vindu
pre poporu, vindu chiar ómenimea pentru nis-
cari interese marsiave ale lor! Ii cunóce bine
poporulu nostru, si îi despretiuesce din su-
fletu!**)

Am auditu cu urechile mele pre multi
economi de aici si din prejuru oftandu: „*Iancu*
a moritu; — *Ddiu sé-lu ierte!* — *Babasiu inse*
traiesce; — *Ddiu bunulu sé-ni-lu tîena, spre*
*a poté indepliní, cea ce a inceputu Iancu!****)

Multi, fórté multi m'au întrebatu: déca
se afa de vendiare si portretulu lui *Iancu*?
Sperámu că onorabil'a Redactiune va face mi-
dilocire ca poporulu s'e póta avé acestu doritu
portretu.****)

V. Martini, docinte.

Langa *Deva*, în *Transilvania*, noemvre 1872.

Dle Redactore! Mi faceti onórea a-mi
tramite vorba, că s'e vi mai scriu căte ceva din
aceste párti amortite. Bine diceti că sunt amor-
tite, numai cătu am s'e vi spunu atát'a, că a-
mortiél'a este resultatulu nespusei disgustári a
poporulu de cele ce vede pretercendu-se în faci'a
lumei, la lumin'a dílei! Si deci — tare se ama-
gescu cei-ce dóra astépta că din acésta amor-
tiéla dóra s'e provina mórtéa. Nu, nici de cum;
ei indignatiunea si fur'i'a vor urmá — ocazi-
nalminte! Popo-ulu nu va nitá curendu ne-
dreptáțile si asuprile ce i se facu prin admi-
nistratiunea de adi a statulu, si-apoi, s'e bagámu
sém'a, căci semtiulu nemultiamirei începe a
cuprinde tóte cercurile si a se respandi pana în
coliba si celu din urma codru; apoi sciutu este
că, din acestu elementu sunt luati stelpii pe cari
se radima statulu!!

Noi tîenomu pre aiciá că, joculu de astadi
cu politic'a asfática este unu lucru fórté cute-
satu si póte s'e aibe urmári rele — si pentru
contrarii nostri. Item — desgustarea este mare,
cum nu am mai pomenit'o, si de aceea nu essiste
obiectu despre carele vi-asi poté reportá, fora
se vorbescu de desgustare!

Lucrulu mai insemnatu de altmintreliá ce
ni stá la pragulu usiei în comitatulu *Hunedórei*
e organizarea comunelor, dupa legea cea nóua,
care de buna séma, ca si organizarea adminis-
tratiunii publice si a justitiei, se va intemplá în
detrimentulu nostru. Domnii éra au mai multu
cu una ocaziune, a se face domni, unelte ale gu-
vernului magiaru în senulu poporulu romanu,
adeca judi si notari comunali prin satele roma-

*) Si totusi asculta de ei, li urma svaturile si — buna
óra asta véra — mersera de votara cu toti pentru *Tor-
massy*! — Ce batjocura si satira a poporulu însusi a
supr'a sa! Óre 'si va fi adusu a minte de acésta atunci
candu cantá marirea lui *Iancu* si se rogá lui *Ddiu* pen-
tru elu? — *Red.*

**) Scim cu astépta poporulu nostru de la partia
natiunale pre care si-o personificá în *Babasiu*, si prin
careá intielege pre toti aperatorii sei credinciosi;
astépta adeva de la partia natiunale continuarea
cu arm'a spiritulu si a sciintiei, a luptei începute,
dar determinate la 1848 cu arm'a sangelui. Un'a insa
poporulu par' că trece cu vederea. La vócea lui
Iancu, adeva a partiei natiunale de la 1848/9, po-
porulu s'a sculat si s'a aruncatu în lupta de mórté, în
focu si saba; — patru diceti de miú au sangeratu: astadi
— poporulu par' că nu mai e acelasi; indesiertu i strigá-
m, ca mácar la alegeri, la urna, s'e tîena cu noi si
nu-si vinda sufletulu pentru unu bliú de linte! — Ei
bine; crede poporulu că lupt'a nostra este posibilé
fora spriginirea credințiosa si generale din partea sa?!
Tare se insiéla. Noi avem poterea cuventulu, poterea
adeverulu si a dreptáti: poterea numerulu, a averei si
a braciilor este la elu; noi pururá i-am oferit'o pre
a nostra, nu pentru noi,ci pentru elu, elu insa adese ori,
si a nume mai totu de un'a candu i-am cerutu lapedarea
de unele fólose si prejudecia momentane, ne a parasitu!
Asia nu merge; asiá dusmanulu sporesce! *Ajutoriu*
pentru ajutoriu, credința pentru credința, — sacrifici-
cia pentru sacrifici. — *Red.*

****) Tocmai se lucra pentru odarea acelu portretu.
În scurtu — sperámu că o s'e-lu aveti. — *Red.*

nesci. De aci poteti judecă situatiunea actualu
a Romanilor în comitatulu acest'a; si credu
că si pre aiurea totu asiá mergu trebele.

Éta, atát'a este totu, ce în momentu sum
în stare a vi reportá. Vom tîené minte pre ge-
neratiuni de stepanirea domniloru magiari de
la 1867! S. B.

Varietati.

(Contele *Andrássy* — generalu!) Fiindu
că tóte foile luara notitia si — cele mai multe
risera bine, venim si noi a inserá acestu mare
evenimentu! Ce mai trebuie astadi fericitei mo-
narchii a *Abisburgiloru*, ce mai vréu — de-
plinu indestulitele popóra ale acestei monar-
chii! — Dlu c. *Andrássy* nu póte s'e fia mai
pucinu decátu *Bismark*, ba elu este, elu trebuie
s'e fia má multu. Elu — ce o dreptu, maimutiése
întru tóte pre *Bismark*, dar — totu 'lu întrece
întru tóte, precum întrece *Souluc*, imperatulu
selbategiloru din *Hayti* pre *Napoleone*. Déca
Bismark pune pe peptu o stéua mica, *Andrássy*
— în data pune dóne mari; déca *Bismark* sub-
ventiunédia unu diariu corporale, *Andrássy*
subventiunédia trei; déca *Bismark* értá ca ai
sei platiti s'e-i cante si ei câte o data marírea,
Andrássy poruncesce la ai sei; déca *Bismark*
se retrage la most'a sa *Warzin* si de acolo pune
la cale afacerile Europei, *Andrássy* iute merge
la most'a sa *Terebesiu* si de acolo, puscandu
vrabie, pune la cale afacerile lumei! — si acum
ar fi s'e amintim referinti'a lui *Bismark* catra
Vilelm si a muerei sale catra *Augusta* si apoi
a maimutiatoriulu si a domnei sale catra a
nostra curte imperiale; dar — acestea sunt
lucruri, dupa tóte câte am cetitu si am auditu
— ne-asemenabili; — lucrulu de frunte este că
Bismark, pentru servitiale ce a facutu chiar în
militia, pentru *Dinastia* si *Imperatia*, a fostu
avansatu de colonelu, dlu c. *Andrássy* tocmái
din contra s'a facutu colonelu pentru activitatea
sa inontra dinastiei si Imperatiei, dupa-ce mai
antai ca atare a fostu spandiuratu în efigia; în
fimo dlu *Bismark* ér pentru meritele sale în ar-
me în resbelulu franco-nemtescu, ja fostu redi-
catu de ginerariu, ér dlu c. *Andrássy* — de
buna séma, pentru aceste merite în arme ale
dlui *Bismark*, — séu dóra antecipando pentru
ca curendu s'e faca si elu asemeni merite, a
fostu si elu numitu ginerariu la *hovárdi*! Dar
si intru acésta elu a întrecutu de parte pe pro-
totipulu seu. Uniform'a de ginerariu la dlu
Bismark este simpla, uniform'a de ginerariu a
lui *Andrássy*, în care s'a presentatu *Domnitoriu*-
lui ca s'e-i multiamésca, a fostu incarcata de
auru si de petre scumpe si de susu pana diosu
de cea mai frumoasa panura rosia! Si intru
acésta, vrendu de buna séma a întrece pre
Bismark, s'a indepartatu cam pré multu de
elu si s'a apropiatu mai multu de acele in-
fricosiate persóne din timpri mai vechi, cari
sugrumau si descapitau ómenii; bagséma pentru
că instinctulu i spunea că — aceeași rola e
are astadi diplomatia facia de popóra!

Ori cum s'e fia, dlu *Andrássy* este gene-
rariu adevératu si — acum tremura muscalule!
si — pana un'a alt'a, tremurati si ve inchinati
popóra!

Ei, dar dlu *Bismark* este redicatu si la
rangulu de *principe*; — maimutiandu-lu deci
în modulu si mesur'a de pana acuma, dlu c.
Andrássy curendu trebuie s'e fia redicatu celu
puoicu la rangulu de — Rege! — déca va mai
traí multu si în *Austro-Ungaria* se va mai mesurá
multu timpu totu cu acea mesura! —

(A supr'a *Germaniei nordice*, *Germaniei*
lui *Bismark* si *Vilelm* — asiá se vede că si
ceriulu s'a maniatu;) de buna séma pentru că
betranulu *Vilelm* tóte blastematéle si crudimele
politice sale le scrie pe cont'a providintiei
ddiesci! În diu'a de 12 noemvre spre séra s'a
radicatu despre mare unu orcanu, cum nu s'a
mai pomenitu, carele în 24 de óre a causatu pár-
tilorulu acelu imense daune, de sute de millióne, a
derimatu cele mai colosali constructiuni si cla-
diri de pre maluri, a devastatu orasia si sate,
în cătu abia a mai ramasu de cătu ruini triste
a prepaditu multime nenumerate de corabii si
de ómeni, ér mai vertosu vitele le-a nimicitu
pretotfindeniá! Ap'a marei s'a redicatu si s'a
inbulditu spre maluri, a astupatu gurele riuri-
loru, s'a reversatu în valuri cutropitórie si a
innecatu sute de mile! Punturile unde mai ver-
tosu s'a manifestatu calamitatea sunt: *Kiel*,
Friedrichsort, *Graifswald*, *Hamburg*, *Lübeck*,
Flensburg si *Eckernförde*; dar mai infricosiatu
a fostu devastatu *Stralsundulu*, unde unele lo-
curi si sate s'au nimicitu si spalatu de totu, in-
cátu locutoriloru au li remane, de cătu a luá

lumea in capu! — Furi'a orcanului s'a estinsu departe peste tiera, in catu efaptulu ei s'a semtitu pana in Elvetia! —

„Reforma“ domnului J. G. Valentinu din Bucuresci) a inceputu a reaparé, cum ni spune chiar dsa in fruntea numerului 1, nu mai multu sub conducerea si ca proprietatea dsale, ci „cedata unui comitetu anonimu, compusu din barbati speciali si experimentati in carier'a publicitatii.“ Tocmai acést'a este ce nu póte se ne satisfacal „Reforma“ si publica in primul nru program'a sa, catu se póte de radicalé; deci — fie-cine póte se-si intipúesca, ce valóre ar avé, ce impresiune ar face acést'a programa in ochii marelui publicu, déca acést'a ar vedé subscriisa acea programa de unu nru de barbati onorabili, culti si solidi, pre candu asia lumea o se tiena cá intregu acelu comitetu consta dintro persóna, carea nici cá nu are tari'a convictiunei, macaru pentru de a se numi in publicu cu numele seu. De altmintelea noi salutamú reaparerea acestei foi! —

(In fine, de si cam mai tardu de catu altii, dar totu ajunge si romanulu!) De ani se semte in Romania — necesitatea urginte de o banca de creditu realu, séu fonciaru, cum i dicu, adeca o banca carea se de imprumuturi ipotecari — proprietariloru de realitati séu de mosii. Acum anulu am sorisu si noi despre acést'a necesitate, si — éta cá in diu'a de 11 noemvre nou, o adunare distinsa de proprietari avu locu in sal'a Ateneului in Bucuresci si dupa o matura deliberare a sup'ra causei, infintiarea bancoei se decise si incepura in data si subscrierile pentru capitalulu de fondu necesariu. Capitalulu s'a fipsatu cu 30 de millióne de lei nooi, si in data acelu intr'o óra — asiá dicendu, se subscriisera 10 millióne; restulu continua a fi subscriis. Este vorb'a cá si acestu institutu, in tocmai casi „Dacia“, institutu de asecuratiuni, se se compuna de capitalisti séu proprie de proprietari numai romani. Credemu in succesu, cáci vedemu in fruntea intreprinderii pre cei mai distinsi patrioti romani, fora diferentia de colóre politica. Comitetulu prov. aclamatu pe locu in adunare, este compusu din dd. D. Berendei, B. Boerescu, J. Brateanu, G. Cantacusino, J. Cantacusino, Dem. Ghica, Jonu Ghica, Pascule Aristidiu. — Ddiu se ajute, precum ni se imbucura inim'a candu vedemu pre romani dandu-si man'a fratiéseca candu se luera de intreprinderi natiunali! —

Nr. 22 deleg. ad. 504. I.

Spre scire si orientare!

Comisiunea delegatiunei congressuale romane in caus'a de despartire ierarhica a comuneloru mestecate din dieces'a de mai nainte a Versietului, a desfytu terminulu de pertractatiune in urmatoriulu modu:

1. In comun'a Jabuca pre 4/16 si 5/17 decembre.
2. In comun'a Marcovetiu pre 7/19 si 8/20 dec.
3. In comun'a Gaiulu-micu pre 10/22 si 11/23 dec.
4. In comun'a Margitta-mare pre 13/25 si 14/26 dec.
5. In comun'a Denta pre 16/28 si 17/20 dec.

Representantii credintiosiloru de natiunalitate romana din aceste comune, prin acést'a sunt pofiti si provocati, a pregati pana atunci:

- a) o conscriere esacta si catu se póte de autentica despre numerulu sufleteloru — de va fi cu potintia pentru ambele natiunalitati, pentru romani inea la tóta intemplantia;
- b) unu documentu de estimatiune a valórei averii miscatorie si nemiscatorie, bisericesci, scolarie si parochiale;
- c) Totu felulu de hártii séu documinte referitorie la pretensiunile reciproce, — cari se póta servi de basa la actulu pertractarii de impacatiune.

Totu o data se facu atente si cele lalte comune mestecate din dieces'a de pana acuma a Versietului, cari pan'acuma, conformu punctului XX. din invoiéla ambeloru delegatiuni congressuali, — inca nu si-au insinuat cererile de despartire, — se si le insinue nesmintitu la subscriis'a comisiunei — pana la finea lui decembre a. c. cáci dupa espiarea acestu terminu preclusu, ori de astfelu de cerere mai multu nu se va poté lucá in consideratiune pe acést'a cale, ci va fi indrumata la procesu.

Aradu, 6/18 noemvre 1872.

Andrei Papp, m. p.

Protosincelu, ca conducatoriulu comisiunei.

Petru Popoviciu, m. p.

Assoru-referinte la consistoriu, ca membru alu comisiunei.

CONCERTU.

Reuniunea romana de cantari in Lugosiu, cu concursulu virtuósei Dsiórei Livia Pascu, arangiédia in teatrulu din Lugosiu, in 24/12 noemvre a. c. in folosulu fondului gimnasiului romanu din Bradu — unu concertu musicale cu urmatori'a

Programa:

1. „Te iubescu“, de T. Gheorgescu, choru barbatescu, esecutatu de reuniunea de cantari.
2. „Fantasia si Sonata“, pentru Piano-forte de W. A. Mozart, Nr. 1. C-moll, esec. de Dsióra Livia Pascu.
3. „Privirea“, de H. Esser, choru mistu, esec. de reun. de cantari.
4. „Movi'a lui Burcelu“, p. de V. Alessandri, dechiam. de Virgiliu Thomiciu.
5. „Ah remani“, de V. Vogler, choru barb. esecutatu de reun. de cantari.
6. „La o umbra“, de T. Gheorgescu, tenor solo cu acompaniare de piano, esecut. de dlu Juliu Panaiotu.
7. „Suspinulu“, de T. Gheorgescu, choru jum. esecut. de reun. de cantari.
8. „Fantasia mare“, pentru piano-forte, de dupa motivele „Mut'a de Portici“, compusa de C. Mayer, op. 88. esecutatu de Dsióra Livia Pascu.
9. „Adio padurei“, de H. Esser, choru mistu, esecut. de reun. de cantari. —

Pretiurile sunt: Logia 3 fl.; scaunu 60 cr.; parteru 40 cr.; galeria 15 cr. v. a. —

Bilete pentu logia si scaune se potu procurá la dlu Titu Hatiegu, adv. in Lugosiu. — Dupa concertu petrecere de jocu in otelulu la „Regala Ung vriei.“ —

Pentru gimnasiulu rom. din Bradu

Din Curticiu, cottulu Aradu, dlu parochu si asessore consistorialu Moise Boesianu, ni a tramisa a III. lista cu 10 fl. v. a. la care suma au contribuitu:

Sant'a biserica rom. gr. or. 3 fl.; Moise Mladinu parochu si Joane Bolboca proprietariu, câte 2 fl.; Stef. Jspravnicu caltunariu, Georg. Carabasiu, adm. paroch. in Sintea si Jos. Fülöpp medicu, câte 1 fl.

Din Slatina langa Caransebesiu in Banatu ni s'a tramisu 2 fl.; unulu de la dlu J. Jovitia, c. r. oficialu in pens. si unulu de la domnisióra Aurelia Neagoé. —

Din Hatiegu in Transilvania, prin dlu adv. S. Borha ni s'au tramisu sum'a de 36 fl. 50 cr. la care au contribuitu dd: Petru Popu, vicariu for. 10 fl.; Joane Ratiu, protopopu 5 fl.; N. Petroviciu comerciantu 4 fl.; Al. Petroviciu, comerc. 3 fl.; Pára Antal, presied. la tribun. Jos. Popu Gerendi, assess. la trib. si Sava Borha adv. câte 2 fl.; Ant. Szancsali, procuroru reg. Kovács Ján. assess. la trib. Marc. Munteanu, senatore opidanu, Joane Lisovicu, oficialu la perceptoratu, Nicol. Tierigradeanu, ospetariu, Joane Grecu, not. comun. in Batialariu, J. Popoviciu, not. comun. in Bosiorodu si Joane Popoviciu, not. comun. in Streiu-sacelu, câte 1 fl.; Nicol. Popescu, proprietariu 50 cr.

Aceste sume, impreuna de 48 fl. 50 cr. adause catra cele din nr. 83 de 20 fl.; nr. 84 de 8 fl. 50 cr. nr. 86 de 5 fl.; — dau sum'a adunata la noi de la darea de séma din nrulu 82, la o lalta de 82 fl.; — ér computandu acést'a suma catra cea aretatu in nrulu 82, ésa sum'a totale, adunata la noi pana acuma, de 1649 fl. 10 cr. v. a. carea intréga se ada depusa in cas'a de economii. — Red.

Concursu

Necompetiendu de catu numai unu recurentu pentru postulu de capelanu in comun'a Giulvezu, protopresbiteratu Ciacovei, cottulu Torontalului, prin acést'a se deschide concursu de nou.

Dotatiunea acestu postu e:

Cumperare si vindere precum si schimbare de totu felulu de papire de statu, obligatiuni de prioritate, sortiuri, actie de drumulu de feru, de banee si industria. Escomptare de cupone, Comande pentru bursa c. r. se esecuta pre bani gata seu o capara de 10%. Totu felulu de sortiuri se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
VIENA.

Certificate partiale valibili pentru tóte sortiurile

sortiuri de statu c. r. din 1839 de a 40. parte	fl. 6.
sortiuri de statu c. r. din 1860 de a 20. parte	fl. 8.
sortiuri ung. de premiu din 1870 de a 20 parte	fl. 7.
sortiuri turcesci de drumulu de feru din 1870 de a 20 parte	fl. 4.

(valibile 36 de sortiuri)

3250/872.

Publicoare de licitatiune!

In caus'a de esecutiune a lui Joanu Popoviciu Deseacu contra lui Moise Botasiu, — in urmarea decisiunei acestu tribunalu regescu de sub nr. 3250/872, realitatea inserisa pre numele lui Moise Botasiu sub nr. 247 alu cartii fund. pentru comun'a Otlaca, constatatoria din una casa intravilanu si 1/4 de pamentu estravilanu, estimata in 1536 fl. v. a. se va licitá pre langa depunerea celoru 10% vadiu, in 30 noemvre pentru, séu preste pretiu, — in 30 decembre 1872 la 10 ore a. m. si mai diosu de pretiu, la cas'a comunala din Otlaca.

Conditiiunile sunt:

Celu ce va oferí mai multu, are se depuna diumetate din sum'a cumperarii de locu in manele judelui licitanta, éra cealalta diumetate cu 6% interese, compute de la di'a de cumperare in restimpu de 3 luni, la tribunalulu regescu din Boros-Ineu, cáci la din contra realitatea se va vinda spre daun'a si pericolulu cumperatoriului cu ocaziunea unei sengure licitatiuni si mai diosu de pretiu, celui ce va promite mai multu. Cumperatoriulu va intrá de locu in posesiunea realitatei cumperate, — inase proprietatea aceleia numai dupa depunerea pretiului intragu de cumparare, prin transcrierea in cartea funduaria.

Competintiele pentru transcriere le porta cumparatoriulu senguru. Prin acést'a se provóca totu odata acei creditori ipotecari, cari nu locuescu in residinti'a séu in apropierea acestei autoritati de carte funduaria, ca conformu §-lui 433 din procesulu civilu, se-si tramita aici representanti si se insinue numele acestora pana la timpulu de licitare; cu o cale se provóca si aceia, cari in privinti'a bunuriloru ocupate vreu a validitá pretensiune de proprietate, sen veri care alt'a, ca in intielesulu §-lui 466 din procesulu civilu, se-si presente actiunea de pretensiune in terminulu prescriis.

Datu in Boros-Ineu, din siedinti'a tribun. reg. ca autoritate de carte fund. in 5 septemvre 1872.

Tribunalulu regescu ca autoritate de carte fund. din Boros-Ineu. 2-3

Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu la scól'a confesionala gr. or. romana din comunitatea Dolova, protopresbiteratu Panciovei, se publica concursu cu terminu pana in 12 noemvre a. c. st. v. —

Emolumentele sunt in bani 400 florini v. a. si cortelu liberu cu gradina. —

Doritori de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si tramite recursele — inzestrate conformu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu — catra dlu protopresbiteru Simeonu Dimitrieviciu in Panciova. —

Dolova, in 25 octovre 1872.
3-3 Comitetulu parochialu.
in contielegere cu dlu protopresbiteru tractualu.

Concursu

Se publica pentru vacantea parochia din comun'a Cerna, cottulu Temisiului, protop. Jebelului.

Emolumentele sunt: una sesiune de pamentu aratoriu, biru de la 175 de case, parte gráu, parte ecurudiu, de dupa pamentu, si stolele indatinate.

Doritori de a concurge au a-si tramite supliciele adresate comitetulu parochialu cu documintele prescrie in statutulu organicu, catra Rev. d. protopresv. Alessandru Joanoviciu in Jebelu, pana la finea lui noemvre st. v.

Cerna in 29 optobre 1872.
Comitetulu parochialu,
In contielegere cu protop. tractualu alu Jebelului. 3-3

1. a trei'a parte din sesiunea parochiala,
2. diumetate din tóte venitele si din birulu paroch.

Doritori de a ocupá acestu postu sunt pofiti a-si tramite recursele instruate amesuratulu statutulu organicu, comitetulu paroch. pana in 21 noemvre a. c. cal. vechia, in care diua va fi si alegerea.

Giulvezu, 31 octobre 1872.

1-3 Comitetulu parochialu,
In contielegere cu dlu administratore protopopescu.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la scól'a confes. gr. or. romana din comun'a Rusova-nóua, protopopiatulu Bisericei-albe, se publica concursu pana in 6 dec. st. v. a. c.

Emolumentele sunt: in bani gat'a 73 fl. v. a.; 12 meti de gráu; 20 meti de ecurudiu, 100 lb. de elisa, 100 lb. de sare, 20 lb. de luminari, 5 orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a, 2 jugere de pamentu aratoriu bunu, 600 stangeni □ de livéda, cuartiru liberu, si gradina de legumi. —

Doritori de a ocupá acestu postu au a-si indreptá recursele loru instruite in intielesulu statutulu org. bis. catra comitetulu parochialu, si a le tramite pré onor. D. Josifu Popoviciu protopopu in Jamu, si celu putienu o data a a se infaciosiá in st'a biserica in vre-o domineca séu serbatóre.

Rusova noua 19 opt. 1872.
1-3 Comitetulu parochialu,
cu scirea mea

Josifu Popoviciu, m. p.
protopopu.

Concursu

Pentru ocuparea postulu de unu ajutoriu pre langa paroculu betranu Joanu Panciovanu din Jertofu, protopopiatulu Bisericei-albe, concesu prin ordinatiunea vener. cons. eparchialu din 11 opt. a. c. nru 792 bis. se deschide concursu pana in 26 noem. a. c. st. v. candu se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt: 1/2 din sesiunea parochiala si venitele stolari de la 163 de clase. Doritori de a ocupá acestu postu, au se-si substérna recursele instruite in intielesulu statutulu org. bis. adresate comitetulu parochialu, pré onor. D. Josifu Popoviciu, protopopu in Jamu.

Jertofu in 3 noemvre 1872.

1-3 Comitetulu parochialu,
cu scirea mea
Josifu Popoviciu m. p.
protopopu.

Concursu.

Pentru a dóu'a parochia vacante, in comun'a Brebulu, protopopiatulu Caransebesiului, se publica concursu cu terminu pana la finea lui noemvre c. v.

Emolumentele sunt: stól'a si birulu indatinatu de la 91 case cu famili si una sesiune parochiala de pamentu aratoriu.

Concurentii se se adreseze cu supliciele instruate dupa cum prescrie stat. org. catra comitetulu si sinodulu parochialu pana la numitul terminu prin pré on. dom. protopresviteru alu Caransebesiului Nicolau Andreieviciu.

Brebulu in 29 octobre 1872.
1-3 Comitetulu parochialu,
in o'ntielegere cu
dlu protopopu alu tractului.

20.000 bucati de Parchete

in diferite modeluri, din lemnu uscatu, fórté gingasiu luorate, sunt de vindutu. Pretiulu si conditiunile avantagióse.

JOSIFU SZABO,

fabrica ung. r. de curte, si prim'a ung. priv. de ferestri, usie si pavimente, Buda, Albrechtsstrasse. 11-12